

מה אהבתי

מאריכין לו ימיו ושנותיו

לזכר נשמתם של מ"ה קדושי מירון תשפ"א

"כל המשלים פרשיותיו עם הציבור, מאריכין לו ימיו ושנותיו"

כשגדול הדור
מתכופף לילדים
סיפורו של שבת

סוד הדגלים:
להכיר את מקומו
רצון השם

והזר הקרב יומת,
מה משמעו?
כתרגומו

סודה של
נפילת אפיים
כזוהר הרקיע

שמעו בזיונו ולהישאר דומם. גם אם אינו נמצא בדרגה זו בשלמות, אך כדי לזכות להגיע לדרגה זו, ולעמוד בעתיד בניסיון שהשם יתברך ישלח אליו ברבות הימים - העצה היא להשפיל עצמו בענוה ושפלות כמדבר, ואז, כשיגיע הניסיון, יעמוד בו וידום.

המדבר, רומז גם על דיבורי התבודדות כמו שמבואר בספה"ק שעל האדם להרגיל את עצמו לשפוף שיחו לפני השם יתברך, גם הוא חש יבש וחרב כמדבר. לעתים מביא הקב"ה את האדם לעת ניסיון שכדי לעמוד בו עליו להפוך את ה'מדבר' - מקום נחש שרף ועקרב - לבחינת 'מדבר סיני', שיהיה ראוי לקבל את התורה בבחינת ענוה ושפלות, וביטול הישות והמידות הרעות, שעל כך רומזת שפלותו של הר סיני.

אם כן, בחומש במדבר העוסק בניסיונות שעברו על עם ישראל, מפליגים אנו עד לפרשת מסעי, שם מתגלה לנו שכל מ"ב המסעות שעברו אבותינו הוא שם מ"ב, ומסעותינו היו כדי להעלות את הכל לקדושה (כידוע ששם מ"ב הוא שם המעלה), ולכן מנו המ"ב מסעות בסוף חומש במדבר. ועל ידי תפילה והתבודדות - כמדבר, שהוא מחוץ למקום יישוב - כשאדם יוצא מן ההעלם שמכיל העולם, זוכה הוא לקבל את התורה בענוה וביטול הישות.

מסע ארבעים שנות המדבר, רומז כנגד ארבעים היום שבהם שהה משה רבינו בשמים, לפני קבלת התורה, ומלמדנו כיצד להתנהג בעוה"ז, בכל הנסיונות והמסעות. השם יתברך יזכנו להאמין שכל חיינו הם מסע אחד - אף כי ארוך הוא ומורכב - שכל תכליתו היא למצוא את השם יתברך, להעלות ולקדש את הכל, אליו.

חומש במדבר נקרא "חומש הפקודים", כאשר ההתפקדות היא מלשון "זכרון לטובה" שבו נמנו עם ישראל כמה פעמים.

בזוהר הקדוש מזהיר מאוד לבל נדמה בנפשנו שהתורה מבקשת לספר לנו סיפורי דברים ח"ו, כמו על מניין בני ישראל בפרשתנו וכן בפרשיות נספות, משום שתורת השם תמימה היא, ומה שנכתב בה עתיד ללוות את נשמותינו לנצח נצחים.

אם כן, כשהתורה כותבת על ספירת נשמות ישראל - שהם כנגד שישים ריבוא אותיות שיש בתורתנו הקדושה - והרי אין שום אות מיותרת בתורה, כולל אפוא חומש במדבר את מסעם ופקודת-עלילותם של בני ישראל לכל מסעיהם - מפרשת במדבר ועד 'אלה מסעי', וממנו, מחומש הפקודים, עלינו לשאוב את הכוח לקיים את התורה הלכה למעשה, כפי שנלמד מפרשיות ספר במדבר.

יכול האדם אם כן לפתוח את ספר במדבר, ולראות בו את מסעיו, מעבריו, קורותיו, תלונותיו בפרשת מרגלים ובפרשת קרח, מעשה השיטים, ועוד ועוד, ועלינו ללמוד כי אף האדם הפשוט שחי בעולם הזה ללא יומרות, הינו חלק אלוהי ממעל, ולמרות כל מה שעובר עליו הינו מרכבה לאלוקות. ומכאן אף ילמד עד כמה יש להיזהר מכל המרחיקים את האדם מהמטרה שלשמה נשלח אל העולם.

הבה נתחיל לרגע בהתבוננות בפרשת במדבר. המדבר, הלא הוא הרחק ממקום יישוב. יובש. לא מתאים למגורי בני אדם. מכאן לומדים חז"ל כי הדרך לקנות את התורה אלא במי ששם עצמו כמדבר. ללא יומרות, ללא גאוה מיותרת. ואם האדם שם עצמו כמדבר, הרי בעת ניסיון, כשהשם יתברך ישלח לו בזיון, יהי לו קל הרבה יותר

פתח
דבר

הרה"ח רבי מאיר
נחמן אלאחד שליט"א
ראש כולל 'קדושי מירון'

וממדבר - מתנה

האחרונה, או כל השבתות, יעו"ש. ונשאל הגר"ש, למה בשמו"ת צריך להשלים לכו"ע כל השבתות שהחסיר. והשיב: "הם אומרים דאין לעשות בציבור שינויים מתמיד, ומצינו תמיד שקוראים שתי פרשיות ולא שלש, אבל ביחיד לא שייך שינוי מתמיד, ופשוט".

דהיינו, כיוון שמצינו אצל הציבור שיש קריאה של שתי פרשיות יחד, הציבור משלים לפי המקילים שם, פרשה אחת בלבד לאחר, גם אם חסרו מספר שבתות. אבל לגבי יחיד, אין קולא זו קיימת ואין הדבר דומה, ויהיה חייב להשלים את כל הפרשיות שהחסיר מראשית השנה.

בהקשר לזה, מה מאוד יונעמו דברי כף החיים שכתב (ס"ק ט') כי "נראה דיש להשלימה אחר שיתרפא כדי שלא תהא תורתו של שמו"ת עולה לרקיע חסירה בשנה ההיא".

עניין למצטער דסוכה שם, הא לא הקלה תורה כלל במצוה בשביל הצער רק הטעם משום דעניין המצוה תשבו כעין תדורו וכשמצטער אינו כעין תדורו שאין אדם דר בדירה של צער ואין עניין המצוה בכך", עד כאן לשונו, וכן נקטו כאמור רוב הפוסקים.

כמה פרשיות ישלים?

לפי שיטת המחמירים - שכאמור הינה שיטת רוב הפוסקים, הרי שיש להשלים את כל השבתות שהחסיר, ולא רק את הפרשה האחרונה וכדו'.

ועיוני בדברי הגר"ש דבליצקי שליט"א (קובץ אור ישראל חוברת מ"ד עמ' קט"ז) שנשאל על פי המבואר במשנה ברורה (סימן קל"ה ס"ק ו') שאם ביטלו כמה שבתות הקריאה בתורה בשבת, שיש מחלוקת אי צריך להשלים רק הפרשה

ואלה שמות

הלכות, טעמים ומנהגים בקריאת שניים מקרא ואחד תרגום

האם יש להחמיר בחולה?

האם חולה צריך לקרוא שמו"ת, למרות שהוא מצטער מחמת חוליו? בשו"ת הרדב"ז נקט לקולא, וכתב (ס' תתס"ז) "ולענין החולה רואה אני שהוא פטור לגמרי ולא יהא אלא מצטער שהוא פטור מן הסוכה שהיא מצות עשה של תורה, וכן פסקו החיד"א ועוד.

אך רוב הפוסקים כתבו להחמיר ולחזור ולקרוא כשיתרפא. ובגליוני הש"ס (ברכות דף ה. ד"ה לעולם), כתב כי דברי הרדב"ז הם בצע"ג "דמה

מתחילים משמורת

עצות והיגיים על מצוות קריאת
"שניים מקרא ואחד תרגום"

במעלה הר סיני

חומש 'במדבר'. חומש חדש. התחלה חדשה. כמה נחמד ונעים להתכונן לקראת מתן תורה, עם התחלה חדשה ונקיה.

כולנו רוצים לקבל את התורה. כולנו מנסים ומשתדלים להכין את משכנות הלב, ולצחצח את חדרי הנשמה, לקראת היום הגדול והנורא.

גם מי שלא זכה להקפיד ולהתמיד מידי שבוע בלימוד הפרשה, זוכה לקבל השבת - עם תחילתו של חומש במדבר - הזדמנות מיוחדת להתחיל! ובכך יש בידו להתכונן ולהכשיר את הלב והנפש לקראת חג מתן תורה.

נדמה כי אין אמירה יותר ברורה, אין פעולה יותר אמיתית, אין צעקה יותר עמוקה, אין הוכחה יותר פנימית ועוצמתית, על שרצוננו לזכות לקבל את התורה, מאשר 'חיזוק' והשתדלות יתירה בקיום מצות 'שנים מקרא'.

וכבר מקובלנו מרובותינו (ברכות לב:) כי "דברי תורה צריכים חיזוק". (שיש לו לאדם להתחזק בהם תמיד בכל כוחו. רש"י).

'חיזוק' פירושו, שמי שלא היה מקפיד על קיום מצוה זו, או מי שהיה קורא לסירוגין,

לעיתים כן ולעיתים לא - יראה איך להתחזק מעתה ואילך לקיימה בעקשנות ובהדיקות.

'חיזוק' פירושו, שגם מי שכבר זוכה ומקפיד לקיים את ההלכה הפסוקה והחשובה הזו מידי שבוע, ישתדל להוסיף בה יותר חן חביבות ומתיקות. לקרוא את הפסוקים ולא לשכוח לרגע שזהו מכתב מאלוקים, לקרוא ולהתרגש מהפסוקים, מהתיבות, מהאותיות, להתרגש גם מהתרגום הקדוש, אשר מפזר רמזים והסברים, ולעיתים במילים ספורות, מתרץ הררי קושיות.

הנה כי כן, הכהנה לקראת מתן תורה, כעת כשאנחנו מתחילים חומש חדש - חומש במדבר, נראה איך לחזק את עצמנו בלימוד התורה בכללותה, ובייחוד בלימוד הפרשה שנים מקרא, נושא אשר כולנו צריכים חיזוק בו, ובכך להוכיח את תשוקתנו והכנתנו לקראת היום הגדול.

{מ"ט מונים, לקראת קבלת המטמונים}

בפתח פרשתנו פותח רש"י ומציין את הרעיון הנפלא (שאפילו הפך לשיר מרגש ומרטיט), כי מתוך חביבותם של ישראל ציוה הקב"ה למשה למנותם שוב ושוב. "מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים - מנאן, וכשבא להשרות שכינתו עליהם מנאם".

וזה כנגד זה -

כך גם אנחנו הקטנים, זוכים בימים אלו לעסוק במנין וספירה. מ"ט יום אנחנו סופרים לקראת היום הגדול - יום קבלת התורה.

מ"ט מונים לקראת קבלת המטמונים - תורה שבכתב ותורה שבע"פ, אשר בחר בנו מכל העמים.

אם המנין מורה על חיבה יתירה, כדברי רש"י הקדוש, הרי שאין כמו ספירת העומר כדי להראות כמה אנחנו מחכים ומחבבים את

התורה הקדושה, כמה עם ישראל מחכה ומצפה ליום הגדול בו נבחרו לקבל את המתנה היקרה.

אבל בתוך כך חשוב לזכור, כי לא רק אנחנו עם ישראל מחכים ליום הזה, אלא העולם כולו, הבריאה כולה, מחכה מיחלת ומצפה

ליום הגדול הזה.

וכפי שבתחילת חומש בראשית (א, לא), כתב רש"י הקדוש לבאר, מדוע בבריאת העולם נכתב "יום השישי" ב-ה' הידיעה, ולא 'שישי' כמו שאר הימים?

וכה השיב רבנו שלמה: "הוסיף ה' בששי, בגמר מעשה בראשית, לומר שהתנה עמם על מנת שיקבלו עליהם ישראל חמשה חומשי תורה. ד ב ר א ח ה, יום הששי, שכולם תלויים ועומדים עד יום הששי, הוא ששי בסיון". ע"כ.

שני הפירושים הללו - אחד הם!

שניהם מדברים על התורה שהיא קיומו של עולם. משניהם עולה מסר אחד: חמשה (=ה) חומשי התורה שקיבלנו ביום ו' (=השישי), הם שמעמידים ומקיימים את העולם בכל רגע.

אלו לא אגדות או שמועות בעלמא, לא וורטים ורעיונות בעלמא, מליצות ודרשות לפרשת השבוע, אלא זו האמונה הבסיסית האמיתית של כל יהודי. העולם רעד מיום בריאתו, העולם כולו היה תלוי ועומד, לא היה שקט ולא רגוע, עד יום 'ששי' בסיון בו קיבלו עליהם ישראל 'עול מלכות שמים', וזכו ב'חמשה' חומשי תורה.

מה שהרגיע את הבריאה כולה, זו רק המילה 'כן', הצעקה: 'נעשה ונשמע' שאמרנו לה' אלוקינו בשעה שבחר בנו מכל העמים, ונתן לנו את תורתו.

בשעה שאנחנו עומדים ימים ספורים בטרם מתן תורה - חשוב לזכור זאת, לדעת ולהפנים כי ההחלטה שלנו - השפיעה על קיומו של כל העולם כולו.

בשעה שאנחנו זוכים השבת להתחיל את החומש הרביעי, חומש במדבר, חשוב וכדאי להעפיר עין בדברי רבינו הרמב"ן בהקדמתו לפרשתנו, בו מציין כי קשר הדוק יש בין פרשתנו שנקראת תמיד לפני מתן תורה, לבין הר סיני שבו ניתנה תורה, ומונה ארבעה דימויים שיש במשכן הנמצא במדבר, לבין הר סיני. מה שיכול להמחיש לנו כי בפתיחת הספר ובלמוד הפרשה - זוכים אנו ממש לעלות ולהעפיל במעלה הר סיני.

"אין אמירה יותר ברורה, אין צעקה יותר עמוקה, אין הוכחה יותר פנימית ועוצמתית, על שרצוננו לזכות לקבל את התורה, מאשר חיזוק והשתדלות יתירה בקיום מצות 'שנים מקרא'"

||| תורתך שעשועי | התשובות לחידות המפורסמות בגליון זה

- 1 א, מט; א, נ; ג, י; ג טו-טז 2 בעל הטורים ב, ב. וסימן לדבר: אד"ר - סימן לראשי הדגלים: ר'אובן, ד'ן, י'הודה, ר'אובן. 3 רש"י, ג, לט; בעל הטורים ג, ב, ובעל הטורים א, ג. והביטוי 'לגיון' מקורו ברש"י - א, מט 4 בריחוק מיל (רש"י, ב, ב, ד"ה מנגד), סביב ל'אהל מ'ועד יחנו - ר"ת: מיל (בכור יעקב הובא באור החמה) 5 במדרש (פרשת בשלה) "חכם לב יקח מצוות (ר"ת: מחל"י) - זה משה" (האח השלישי של אהרן ומרים), ומושי - רמז למשה רבנו (ספר להניח ברכה) 6 בעל הטורים ב, יח. שקדן - ר"ת: שבטים, קורבנות, דגלים, נשיאים 7 נפתלי - בעל הטורים א, מב 8 בעה"ט א, א 9 א. מנשה - 32,200 (א, לה); ב. יהודה - 74,600 (א, כז); ג. 300 (רש"י, ג, לט); ד. הלויים (ראה רש"י, ג, טו) 10 ד, י

כל הזכויות שמורות; לתגובות והערות: b444333100@gmail.com

חיים למוציאים

זווית אמונית בפרשת השבוע
מגדולי הדורות זיע"א ויבלחמ"א

מדוע הודה הרבי נרגשות לנהג משאית האשפה?

בשולחן ערוך (או"ח תכ"ח, ס"ד) נפסק: "ולעולם קוראין פרשת במדבר סיני קודם עצרת". והרבה טעמים נאמרו בדבר. ידוע הטעם המובא בתוספות (מגילה לא): שהוא בא בכדי להפסיק בין הקלות שבתורת כהנים המנויים בפר' בחקותי לחג השבועות, על כן, כדי שלא יהיו סמוכים זה לזה מפסיקין ביניהם בקריאת פר' במדבר.

אמנם, מצינו במדרש (תנחומא במדבר ו, וברבה שם) 'אין התורה נקנית אלא במי שמשים עצמו הפקר כמדבר', וכל מי שאינו עושה עצמו הפקר כמדבר אינו יכול לקנות את

התורה, והאי דבר קניין הזה לומד המדרש מפרשת דכתיב וידבר ה' אל משה 'במדבר סיני' וגו' לומר מי שמשים עצמו כמדבר זוכה לתורה מסיני. כן שנינו בעירובין (נד.) אמר רב מתנה מאי דכתיב וממדבר מתנה, אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו, עיי"ש. ושמע מינה, קנין התורה היא שישים האדם עצמו כמדבר.

זכורני לפני כשלושים שנה עת היה מטייל אבי זקני כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע ביער ירושלים - טיול שהיה מקודש כולו לחינוך הנכדים להחדיר בנו מוסר ויר"ש בעוד הגבאים נאלצים להישאר מאחור ממתינים מחוץ ליער.

באחת מן הפעמים עבר בסמיכות ליער 'משאית זבל', הנהג ראה מרחוק אדם ישיש עם זקן אהר"ן שירד לו על מידותיו ומראהו כלבנון, חשב אותו הנהג לתומו שכנראה תועה הזקן בדרך, מיד קפץ מהמשאית רץ פנימה לתוך היער ואמר לזקני שיש לו משאית שאמנם מלאה וגדושה בזבל אבל בשמחה יכול לטרוח ולפנות לו מקום בתוך הררי הזבל ולהביאו למחוז חפצו. אנו הנכדים בשמענו דברי תמימותו צחקנו בלבנו פנימה, לא כן זקני שהתפעל מאוד מרצונו הטוב, לכן אחרי שענה לו במאור פנים שאין לו צורך בכך, הוסיף וצייר לו את ברכתו הטהורה שלא

רבים זכו לברכות כאלו, והכל בזכות רצונו הטוב להושיבו אחר כבוד בתוך משאית הזבל...

זקני לא התחשב כלל אם זה לפי כבודו אם לאו - לא היה לו מושגים כאלו, אדרבה, הוא שמח והחשיב את הדבר הזה מאוד באומרו שאפילו 'פשוטי עם' הם רחמנים ביישנים וגומלי חסדים. גם לאחר מכן אחרי שנסעה משם המשאית עם הררי הזבל שבתוכה לא גמר זקני להפטיר לנו בהתפעלות 'מי כעמך ישראל, כאלו מושגים של חסד ועוד בעת עבודתם.

אכן, זוהי הענווה שעליה אומר שלמה המלך עקב ענווה יראת ה'.

מובא במפרשים שהדרך הישרה שיבור לו האדם להשים עצמו כמדבר הוא בשתי אופנים, האחד, 'הסתפקות במיעוט' כאותו מדבר שמסתפק במיעוט 'ארץ צייה וצלמוות' ללא עץ ומים, כך גם הרוצה לקנות את התורה יש לו להסתפק במיעוט ועל דרך שאמרו חז"ל (במדרש, מובא בתוס' כתובות קד.) עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדינים לתוך גופו. והדרך השני הוא ענווה להיותו עניו כאותו מדבר שהוא הפקר לכל והכל דשין בו, כך יהיה גם הוא בענווה ושפלות רוח.

(קטע מתוך שיחת גאב"ד 'חודים' הרה"צ ר' אשר אנשיל נ"י שלי"ט א')

כרת גרמו

מילים ומקראות
לאורם של אונקלוס ורש"י

יומת - בידי אדם

יהזר הקרב יומת (במדבר א' נ"א).

ותרגומו: וְחִילוּנִי דְיִקְרַב יִתְקַטִּיל.

במס' סנהדרין (פד.) חלקו תנאים בדינו של זר ששימש במקדש. לדעת ר"י מיתתו בידי שמים, ואילו לדעת ר"ע מיתתו בידי אדם. וכתב הרמב"ן (בשמות כ"א, כ"ט) שהלשון "קטל" משמעותה מיתה בידי אדם, ואונקלוס שתרגם "והזר הקרב יומת" - יתקטיל" סובר כר"ע שזר ששימש במקדש מיתתו בידי אדם.

אולם הרא"ם שם כתב שאין הכרח לומר שדעת אונקלוס שזר ששימש במקדש מיתתו בידי אדם, משום שבמשנה באבות (א', י"ג) כתוב וְדָלָא יְלִיף קְטָלָא חֵיב וְהָרִי אִין מִיתָתוּ

בידי אדם, על כרחך שבלשון חז"ל השורש קטל כולל גם מיתה בידי שמים, וא"כ אין ראייה מהתרגום "יתקטיל" שדעת אונקלוס שמיתתו בידי אדם.

אולם במעט צרי כתב לדחות את דבריו, משום שהרמב"ן עצמו כתב שם על פסוק אחר שתרגם בו אונקלוס "יתקטיל" (ובאותו פסוק לא ניתן לומר שמיתתו בידי אדם), שכונת אונקלוס שראוי היה שיהרג בידי אדם.

ובמאירי לאבות פירש כע"ז את המשנה "ודלא יליף קטלא חייב" כלומר שהיה ראוי שיהרג בידי אדם, וממילא אין ראייה שבלשון חז"ל השורש קטל כולל גם מיתה בידי שמים, וא"כ אונקלוס שתרגם "והזר הקרב יומת" - יתקטיל, ודאי כוונתו במיתה בידי אדם.

מהו הדישון

וְדִשְׁנוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ (במדבר ד' י"ג).

ותרגומו: וְיִסְפוּן יֵת קְטָמָא דְמִדְבַּחָא.

בלשון הקודש יש מילים שניתנות להבנה גם כעשיית הפעולה, וגם כביטול והריסת הפעולה. לדוגמה המילה "לדשן" ניתנת להבנה במובן של לתת דשן, וניתן להבינה במובן של הסרת הדשן, (ועיין ברש"י שמות כ"ג, ג'). כמובן שהפסוק כאן מדבר על הסרת הדשן מהמזבח.

בדרך כלל (עיי' רא"ם ויקרא כ"ה, ד') כאשר מדובר על ביטול והריסת הפעולה אונקלוס מדגיש שזו כוונת הפסוק ולכך תרגם "ודשנו את המזבח" - ויספון ית קטמא דמדבחה" שפירושו שילקטו את אפר המזבח. (עיי' בערוך השלם, ערך "ספ" השביעי).

הצד השני של המלחמה

רצון השם בעומק הפרשה

היכולת - כלי הרצון להוציאו לפועל. ורצון השי"ת שנקיים מצוותיו, אבל את היכולת משלנו מסר לנו, היינו שמסר לנו הבחירה, ומעתה עלינו להחזיר את היכולת אליו יתברך

הדגלים - שלא יתקנאו זה בזה

"איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו וגו'", זה שאמר הכתוב: "אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק", לא היה צריך לומר אלא איש על דגלו (באותות יחנו בני ישראל), ומה תלמוד לומר על דגלו באותות (לבית אבותם), אלא בשעה שנפטר יעקב אבינו מן העולם, אמר להם: "ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם", חזר על כל בניו וברכם ופקדם, אמר להם: כשתטלו אותי, ביראה ובכבוד תטלו אותי, ולא יגע אדם אחר במיטתי, לא אחד מן המצריים, ולא אחד מבניכם, מפני שיש בהם שנשאו מבנות כנען. וכן הוא אומר: "ויעשו בניו לו כן כאשר צום", ("וישאו אותו בניו ארצה כנען"), בניו ולא בני בניו.

היאך צום? אמר להם: יהודה יששכר וזבולון יטענו מיטתי מן המזרח, ראובן ושמעון וגד מן הדרום, אפרים ומנשה ובנימין מן המערב, דן ואשר ונפתלי מן הצפון.

יוסף אל יטעון שהוא מלך, ואתם צריכין לחלוק לו כבוד, ולוי אל יטעון. למה? שהוא טוען את הארון, ומי שהוא טוען את ארון חי העולמים, אינו טוען ארונו של מת.

אם עשיתם כן וטענתם את מיטתי כשם שצויתי אתכם, הקב"ה עתיד להשרות אתכם דגלים דגלים.

כיון שנפטר, טענו אותו כשם שצוה אותם, שנאמר: "ויעשו בניו לו כן כאשר צום".

מה כתיב אחריו? וישאו אותו בניו ארצה כנען. כיון שיצאו ישראל ממצרים, אמר הקב"ה הרי השעה שיעשו דגלים דגלים, כשם שבישרן אביהן, שהן עתידין לעשות דגלים. מיד אמר הקב"ה למשה עשה אותם דגלים לשמי, מיד התחיל משה מיצר, אמר, עתיד מחלוקת להיות בין השבטים, אם אומר לשבט יהודה לשרות במזרח, אומר: אי אפשר לי לשרות אלא בדרום. וכן כל שבט ושבט כיוצא בו.

אמר לו הקב"ה: [מה איכפת לך] אינו צריכין לך בדבר זה, מעצמן הם מכירין דירתן. למה? שצוואת אביהם בידם היאך לשרות בדגלים.

איני מחדש עליהם דבר, כבר יש בידן טכסיס אביהן, כשם שהקיפו את מיטתו, כך יקיפו את המשכן. מנין? שנאמר: "איש על דגלו באותות [לבית אבותם]".

(מדרש תנחומא במדבר, סימן יב)

המקנא אינו מרוויח כלום לעצמו

הקנאה גם היא אינה אלא חיסרון ידיעה וסכלות, כי אין המקנא מרויח כלום לעצמו וגם לא מפסיד למי שהוא מתקנא בו. לולי זה [מידת הקנאה], כבר היה האדם מתרצה לאכול מה שיוכל, ללבוש מה שיכסה ערותו, ולשכון בבית שתסתירה מן הפגעים והיתה פרנסתו קלה עליו ולא היה צריך להתייגע להעשיר כלל, אלא שלבלתי ראות עצמו שפל ופחות מרעיו מכניס עצמו בעובי הקורה הזאת ואין קץ לכל עמלו. על כן אמרו רבותינו ז"ל: הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם. והזהירונו: אל תבקש גדולה ואל תחמוד כבוד.

(מסילת ישרים פרק י"א)

סוד הדגלים - להכיר מקומו ושוורש נשמתו

נראה דכמו בגשמיות הדגל הוא לתועלת, שידעו המתפרדים לחזור ולמצוא את המרכז ולא יסתפחו למחנה האחר, כן הוא ברוחניות, שימשך לבו אחר שורש נשמתו, ובכלל זה שיעשה מה שעבורו בא לזה העולם לתקן. וכן הוא ענין דגלי המלאכים. מחנה מיכאל באהבה, מחנה גבריאל ביראה, והמלאכים שאינם בעלי בחירה מעצמם הם נמשכים כל אחד לכל מה ששייך לו, ואין לו ענין כלל במה ששייך לחברו, ועל כן אין ביניהם לא קנאה ולא תחרות. וכן יהיו ישראל לעתיד כשיהיו ברום המעלה כתיב (ישעיה, י"א, י"ג) "אפרים לא יקנא את יהודה". כי באשר יהיה כל אחד דבוק בשורש נשמתו, ימשך לבו רק למה ששייך אליו הן ברוחניות הן בגשמיות. וזהו מה שכתוב "וחנו בני ישראל איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאותם", היינו שיהיה לכל אחד נייחא על מחנהו ועל דגלו.

(שם משמאל)

הרחק משכן רע - גם בעת התפילה

צריך אדם שהוא ירא שמים כשמתפלל, לא יעמוד ולא ישב בתפילה אצל אדם רשע מפני שכשעומד אצל אדם רשע בתפילה יהרהר בהרהורים רעים ושכינה מתרחקת ממנו וקתיב "קרוב אתה בפיהם ורחוק מכליותיהם" (ירמיהו יב, ב) וקתיב "עם נעלמים לא אבוא" (תהלים כו, ד) עם שהקב"ה מעלים עליו עיניו מהם שנאמר "ובפירשכם כפיכם אעלים עיני מכם גם כי תרבו תפילה איני שומע" אוי לרשע ואוי ולשכנו.

(רבי יהודה החסיד, ספר חסידים סימן תשי"ט)

יהודי יר"ש מדקדק במסעותיו כמו בביתו

"כאשר יחנו כן יסעו" (ב, יז). ישנם אנשים שכאשר הם בביתם, מדקדקים הם במצוות ובהכשרים קלה כבחמורה, ותפלה בציבור וכדו', אבל כשנסועים למנוחה במקומות נופש... מקילין על עצמם בהרבה דברים שבביתם מחמירים בשגרה לכן רמזה התורה 'כאשר יחנו' כמו שמתנהגים בבית בשעת חנייתם, 'כן יסעו' כן צריך להתנהג בשעת נסיעה.

(ליקוטים ונלאים, בשם הייטב לב)

ימי אתערותא דלעילא בכל שבוע מהספירה

בפסח נתגלה אלקותו על ידי ניסים ונפלאות ושראו לעבדו, אמנם השם יתברך רוצה הגם שהוא מעורר אותנו מלמעלה לעבדו, שנהיה אנחנו חפצים להתעוררות הזו, וזה סוד הספירה, שבשבוע הראשון אנחנו חפצים באהבתו, ובשבוע השניה אנחנו חפצים ביראתו, ובשבוע השלישית אנחנו חפצים שיתפאר בנו כאב המתפאר בבנו, ובשבוע הרביעית והחמישית שנאמין באמונת הבורא ברוך הוא, ובשבוע השישית שנהיה אנחנו דבוקים ומקושרים בעבודתו, ובשבוע השביעית שאנחנו ממליכים אותו על כל העולם כולו ועלינו.

(קדושת לוי, אמור)

הבחירה - כלי בידינו להטותו לרצון השם

מצאתי כתוב בשם הגר"א ז"ל דבר נפלא מאד, הן בכל פעולה יש רצון קודם לה ויש יכולת שביכולתו למלאות רצונו, והיינו שהיכולת - כלי הרצון להוציאו לפועל. ורצון השי"ת שנקיים מצוותיו, אבל את היכולת משלו מסר לנו, היינו שמסר לנו הבחירה, ומעתה עלינו להחזיר את היכולת אליו יתברך, היינו שנעשה עצמנו מוכרחים למלאות רצון בוראנו ברוך הוא.

(הגרא"א דסלר, מכתב מאליהו ח"ד, עמ' 350)

במירון, החל מחודש לפני פטירתו, ובל"ג בעומר - שהה במירון לראשונה בחייו.

נחמה פורתא הייתה לאימו, כשסיפרה כי בין יתר חפציו האישיים, נעלמה המצלמה שאותה היה לוקח בשלש השנים האחרונות לחייו בכל מסעותיו. לאחר כמה ימים מאז סיפרה זאת ברבים, קיבלה הביתה ארגז ובו, בין היתר, הייתה המצלמה, שכללה תמונות שצילם בנה בשעות האחרונות שלפני פטירתו.

התברר, כי את המצלמה הוא מסר לפרמדיק מבין ההמון שהיה לכוד במעבר היציאה מההדלקה לכבוד הרשב" במתחם תולדות אהרן, שגם אותה תיעד. "ראיתי את השמחה וההתעלות שהנציח הבן האהוב שלי ובכיתי, זו דרישת שלום ממנו", אמרה האם. "אני רואה שהוא הצליח ללכוד בתמונות את השמחה וההתעלות שלו", ציינה, ומצאה מעט צרי נוחם ב'דרישת השלום' מישי.

נועם הנשמות

שניים וגוונים מחייהם של מ"ה קדושי מירון תשפ"א
הבחור ישי מועלם ז"ל

שבתי בבית השם כל ימי חי

"עיקר האמונה הוא השמחה ועיקר השמחה הוא האמונה. מי שמאמין הוא שמח ומי ששמח הוא מאמין" - על המשפט הזה שהיה שגור על פיו של הבחור ישי מועלם, אך בן טו"ב שנים, מבקש מחבריו, בהארת הפנים המיוחדת בה ניחן, לחזור שלש פעמים.

והם חזרו אחריו, כי האמינו בזכותו, וכי הם אהבו אותו. ואת אור האמונה הזה שליווה את כל חייו, לקח איתו ישי למרומים.

הוא נולד וגדל ברכסים, שם היה אוהב לסדר את 'בית השם' כפי שכינה את בית הכנסת השכונתי. אילו המנקה לא הגיע, ישי היה מחליף אותו בלא אומר. כל ספר היה במקומו - והוא תמיד ידע היכן ממוקם כל ספר. כל רגע פנוי - היה מנוצל אצלו לשהייה בבית הכנסת. אימו מספרת כי הוא דילג על שנות הילדות הישר אל בית המדרש... "תמיד מצאנו אותו שם. בבית הוא אכל וישן, אבל בכל יתר השעות - זה היה מקומו". וליבו הטוב היה פתוח לכולם. כבר מגיל קטן כינתה אותו אימו 'אברך', בגלל התנהגותו הבוגרת, מידותיו הטובות וטוב הלב שהקרין לכולם.

בימי ה'שבעה' סיפרו רבים כיצד היה מסייע להם ברחוב. הוא היה פוגש אישה עם סלים או אדם מבוגר עם עגלה, והיה מלווה אותם עד הבית כדי שלא יתאמצו.

בחודש האחרון לחייו מצא את עצמו ישי מחובר לתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי. הוא נסע בכל בה"ב לציון

לראשי וגו'. וכתוב (שם ח) **שימני כחותם על לִבְךָ כחותם על רִוְעֶךָ.** וְהָרִי בְּאַרְנֵנוּ. וְהָיָה הַמַּעֲשֵׂה שֶׁבַתְחִלָּה.

אמירת הקרבנות - טהרת עצמו בדבור הפה, שבחי דוד כפרישת מצוה אחר קדו, בְּשִׁעָה שְׂאָדָם נִכְנָס לְבַיִת הַכְּנֹסֶת, וְטָהַר עֲצָמוֹ בַּתְּחִלָּה בְּקָרְבָּנוֹת, בְּדָבוּר הַפֶּה. אַחֵר קָדוּ וְקָבַל עָלָיו עַל מַלְכוּת זֶה, לְפָרֵשׁ עַל רֵאשִׁי (פרישת מצוה) בְּשִׁבְחֵי דָוִד הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ הַמַּעֲשֵׂה שֶׁפִּזְרָם עַל רֵאשִׁי פְּרִישֵׁת מִצְוֵה. אַחֵר קָדוּ תַּפְלֵת מִיֵּשֶׁב כְּנֶגֶד תְּפִלִּין שֶׁל דָּוִד, וְאַחֵר קָדוּ תַּפְלֵת מִעֲמֹד שֶׁהִיא כְּנֶגֶד תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשִׁי. וְזֶה כְּמוֹ זֶה. מַעֲשֵׂה כְּמוֹ דָבוּר. וְדָאֵי בְּמַעֲשֵׂה וְדָבוּר תְּלִיזָה הַתְּפִלָּה.

אם המעשה הפגום, הדיבור לא מוצא מקום לשרות בו
וְאִם פֹּגַם אֶת הַמַּעֲשֵׂה, הַדְּבָר לֹא מוֹצֵא מְקוֹם שְׁשׁוּרָה בּוֹ, וְזוֹ לֹא תְּפִלָּה, וְנִפְגַּם הָאִישׁ הַהוּא לְמַעַל וּלְמַטָּה, (ולא עוד, אלא) שְׂצָרָךְ לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה וּלְמַלֵּל דְּבוּר עָלָיו, וְזוֹהִי תְּפִלָּה שְׁלֵמָה. אוֹי לְאִישׁ שֶׁפִּזְרָם בַּתְּפִלָּתוֹ, עֲבוּדַת רְבוּנוּ, עָלָיו כְּתוּב (ישעיה א) **כִּי תִבְאוּ לִרְאוֹת פְּנֵי וְגו'.** **גם כי תרבו תפלה אינני שמע.** שהרי במעשה ודבור הדבר תלוי.

אחרי תפילת אדם מתברכים עליונים ותחתונים, וכשנפרד מעץ החיים מכנס רגליו לעץ המות

בֹּא רֵאשִׁי, כִּינֹן שְׂאָדָם עוֹשֵׂה תְּפִלוֹת קָדוּ, בְּמַעֲשֵׂה וּבְדָבוּר, וְקוֹשֵׁר קוֹשֵׁר הַיְחָדוּ, נִמְצָא שֶׁעַל דָּוִד מִתְּבַרְכִּים עָלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְזֶה צְרִיף הָאָדָם לְהִרְאוֹת עֲצָמוֹ, אַחֲרֵי שֶׁסִּים תְּפִלַּת עֲמִידָה, כְּאֵלּוּ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי נִפְרָד מֵעֵץ הַחַיִּים וְכֵּן רִגְלָיו לְאוֹתוֹ עֵץ הַפְּנוֹת, שֶׁהַחֲזִיר לוֹ פְּקֻדוֹנוֹ, כְּמוֹ שְׂנַמְר (בראשית מט) וַיֵּאָבֵר רִגְלָיו אֶל הַמַּטָּה, שֶׁהָרִי הוֹדָה עַל חֲטָאָיו וְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם.

מעתה נתברר ענין נפילת אפיים לומר אלקי ה' נפשי אשא
עֲשֵׂה צְרִיף לְהִתְפַּנֵּס לְאוֹתוֹ עֵץ הַפְּנוֹת, וְלִנְפֵל וְלִזְמוֹר אֱלֹהֵי ה' נִפְשִׁי אֲשָׂא. בְּהִתְחַלָּה נִתְּמִי לָךְ בְּפִקְדוֹנֶיךָ. כַּעַת שֶׁקוֹשְׁרָמִי אֶת הַיְחָדוּ וְעֵשִׂיתִי מַעֲשֵׂה וְדָבוּר כְּרֵאשִׁי וְהוֹדִיתִי עַל חֲטָאֵי, תִּרְנֵנִי נִפְשִׁי מִסְרֵתִי לָךְ בְּיָדְךָ.

(מתוך זוהר חדש פרשת במדבר)

ביאור הרשב"י בענין נפילת אפיים

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח, (תהלים כה) **לְדָוִד אֱלֹהֵי ה' נִפְשִׁי אֲשָׂא אֱלֹהֵי בְךָ בְּשִׁחִיתִי וְגו'.** מַה רֵאשִׁי דָוִד לְסִדֵּר שִׁבְחוֹ זֶה כְּכֹה? וְכָל הַשִּׁבְחִים שֶׁהֵם בְּאִ"ב, כְּלָם שְׁלֵמִים, וְזֶה חֶסֶד, שְׂאִין בּוֹ ו' וְלָמָּה סִדֵּר זֶה לְפַל עַל אֲפִים?

הברכה בהשבת הפקדון בבוקר מהנאמן העליון

אֵלָּא סוּד עָלְיוֹן הוּא גְּנוּז בֵּין הַחִבְרִים. בְּשִׁעָה שְׂנַכְנֵס הַלְלִיָּה, (ושולט) הַעֲזִין הַמְּתַחַוֵּן שֶׁהַפְּנוֹת תְּלִיז בּוֹ, פּוֹרֵשׁ עֲנָפָיו וּמִכְסֵּה הַפֶּלַע. וְעַל קָדוּ מְחֻשֵׁד, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֵמִים טַעַם הַפְּנוֹת, וּמִקְדִּים אָדָם וְגוֹתֵן פְּקֻדוֹן נִפְשׁוֹ, וּמִקְדִּי בְּיָדוֹ פְּקֻדוֹן. וּמִשׁוּם שֶׁלֹּקַח אֹתָם בְּפִקְדוֹן, חוֹזֵר הַפְּקֻדוֹן לְכַעֲלֵי בְּשִׁעָה שְׂמִינֵעַ הַבְּקָר. בְּשִׁמְנֵי הַבְּקָר וְחוֹזֵר אֵלָיו פְּקֻדוֹנוֹ, צְרִיף לְכַרֵּךְ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא הַנְּאָמֵן הָעָלְיוֹן.

סודו שבחי דוד - קבלת עול מלכות

אַחֲרֵי שֶׁקָּם, נִכְנָס לְבַיִת הַכְּנֹסֶת, מִתְעַטֵּר בַּתְּפִלִּין, מִתְפַּסֵּה בְּכַסּוֹ צִיצִית, נִכְנָס וּמְטַהֵר עֲצָמוֹ בְּקָרְבָּנוֹת בַּתְּחִלָּה, אַחֵר קָדוּ מְקַבֵּל עָלָיו עַל מַלְכוּת בְּסוּדוֹ שֶׁל שִׁבְחֵי דָוִד, שֶׁהֵם סוּדוֹ שֶׁל עַל מַלְכוּת. וּבְכַסּוֹ שִׁבְחֵי זֶה מְשַׁרְה עָלָיו אוֹתוֹ עַל. אַחֵר קָדוּ סוּדוֹ תְּפִלַּת מִיֵּשֶׁב, וְתְּפִלָּה מִעֲמֹד, לְקִשְׁרָם כְּאָחֵד.

הכל תלוי בעיקר המעשה בתחילה

בֹּא רֵאשִׁי סוּד הַדְּבָר, אֵף עַל גַּב שֶׁתְּפִלָּה תְּלִיזָה בְּמַלְל וְדָבוּר הַפֶּה - הַכֹּל תְּלִיז בְּעֵשֶׂר הַמַּעֲשֵׂה בַּתְּחִלָּה, אַחֵר קָדוּ בְּדָבוּר וּבְמַלְל הַפֶּה. אִיזָה מַעֲשֵׂה? אֵלָּא אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שֶׁעוֹשֵׂה הָאָדָם בַּתְּחִלָּה כְּמוֹ תְּפִלָּה זוֹ. וְלֹא תְּפִלָּה אָדָם תְּפִלָּה, עַד שֶׁיֵּרָאֵה מַעֲשֵׂה בַּתְּחִלָּה כְּמוֹ הַתְּפִלָּה.

המעשה הראשון, פריסת מצוה, קשר היחוד,

מַעֲשֵׂה רֵאשִׁי בְּשִׁעָה שְׂאָדָם קָם - צְרִיף לְטַהֵר עֲצָמוֹ בַּתְּחִלָּה, וְאַחֵר קָדוּ וְקָבַל עָלָיו עַל זֶה, יִפְרֵשׁ עַל רֵאשִׁי פְּרִישֵׁת מִצְוֵה. אַחֵר קָדוּ וְקוֹשֵׁר קוֹשֵׁר הַיְחָדוּ, שֶׁהֵם תְּפִלִּין, תְּפִלָּה שֶׁל רֵאשִׁי וְשֶׁל דָּוִד, וְלִתְקַנֵּם בְּקוֹשֵׁר אַחֵד בְּשִׁמְאֵל וְעַל הַלֵּב, כְּפִי שֶׁבְּאַרְנֵנוּ (שיר השירים ב) **שְׂמַאלוֹ תַחַת**

מזרחי אגודת

פנינים מספר הזוהר הקדוש

מתוך 'אגן הסהר' בעריכת הג"ד מיכאל פנח שני"מ"א

בעין הפרשה

מבט והגות לפרשת שבוע

כך היא דרכה של תורה: באש, במים, ובמדבר

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני". למה במדבר סיני? מכאן שנו חכמים, בשלושה דברים ניתנה התורה, באש, במים, ובמדבר. באש מנין: "והר סיני עשן כולו וגו'". ובמים מנין? שנאמר: "גם שמים נטפו גם עבים נטפו מים". ובמדבר מנין? וידבר ה' אל משה במדבר סיני. (במדב"ר א, ז)

מה באו חז"ל לרמז לנו בדברי קודשם? מה הקשר בין המדבר לאש ולמים? המהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל ביאר את המדרש הנ"ל כך: הקו האופייני של עם ישראל הוא זה שמיום היותו לעם גילה תמיד מסירות נפש בעד תורתו ואמונתו. בני ישראל הלכו אל הגרדומים ועלו על המוקד, נתנו צוואריהם לשחיטה, קפצו לתוך הים ומסרו את חייהם כל אימת שהכריחו אותם רשעי האומות לבגוד בתורתם ובאמונתם.

כוח זה ותכונה זו של עם ישראל באו לידי גילוי עיקרי בשלושה מאורעות של דברי ימי העם:

אברהם אבי האומה נזרק לכבשן האש בעד אמונתו הטהורה אשר הפיץ בקרב בני האדם, ובזה נטע את הכוח של מסירות נפש בבניו אחריו.

ואם היה זה צעד של יחיד נעלה מורם מעם, הרי בא המאורע השני של קריעת ים סוף שאז קפץ עם שלם אל תוך הים הסוער לפי צויו הקל, "ויסעו".

ואם היה זה רק ניסיון של רגע, הרי בא המאורע השלישי כאשר בני ישראל הלכו למדבר שממה, שורץ חיות רעות ונחשים ועקרבים, ללא מזון ומים, לתקופה ממושכת של ארבעים שנה רק מתוך אהבתם ומסירותם לאלוקים ולנביאיו כפי שאמר הכתוב: "זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותייך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

זו כוונת המדרש: במדבר סיני, למה במדבר סיני? מכאן שנו חכמים בשלושה דברים ניתנה התורה, באש, במים, ובמדבר.

הודות לשלושת הניסיונות הללו של "אש" הכבשן, "מים" של ים סוף, וה"מדבר" שבו הלכו בני ישראל תוך מסירות נפש בעד דבר האלוקים, ניתנה להם התורה כקנין עולם.

שלושת הניסיונות הללו הינם הערובה

הבטוחה ביותר לקיומו הנצחי של עם ישראל. דבר זה יישב לנו דבר פלא נוסף.

מצינו, שישנם שני הרים קדושים לעם ישראל: הר הבית, והר סיני.

והנה הר הבית עודנו בקדושתו הגם שאין היום בית המקדש, והנכנס לשם היום חייב כרת רחמנא ליצלו.

ולעומת זאת הר סיני, שעליו ירדה תורה לעם ישראל, וה' ירד עליו בענן, והנה אדם העולה על הר סיני לא עבר שום עבירה, ואין בו שום קדושה. מה ההבדל?

אלא יש לדעת, שהר הבית לא בכדי נתקדש לעם ישראל. בהר זה עקד אברהם אבינו עליו השלום את בנו לפני ה'. זהו הר של מסירות נפש שקנה את מעלתו ביזע ומאמץ.

לעומת זאת, הר סיני זכה מן ההפקר. לא נעשתה בהר זה שום מסירות נפש, הוא פשוט זכה מן ההפקר. ה' החליט להתגלות עליו ומאז יש בו קדושה. ברגע שה' הסתלק מעליו הסתלקה מעליו הקדושה. הוא לא התאמץ מאומה כדי לזכות באותה קדושה. כשם שבאה כך הסתלקה.

אשרי איש שלא ישכחך. ומי הוא זה? 'ובן אדם יתאמץ בך'. רק אם יתאמץ בך, יגיע למדרגה שלא ישכחך. ללא מאמץ לא קונים שום מעלה אמיתית.

(פנינים, תשע"ב)

שם על ההר. התורה כותבת "אלה תולדות אהרן ומשה", ללמדנו שמושה בתפילתו הציל את אלעזר ואיתמר מהמיתה.

נשא את ראש בני קהת מתוך בני לוי למשפחתם לבית אבותם (ד, ו)

מדוע קהת, שאינו הבכור בבני לוי נמנה לפני גרשון?

חזקוני: משום שקהת נשאו את הארון.

רש"ר הירש: "תחילה הוא דן בבני קהת, שכבר נאמר עליהם לעיל (ג, ל"א), שהחלקים המקודשים ביותר נמסרו לפקודתם".

מלבי"ם: "מפני שמנין זה היה לענין עבודתם בקדש, ואז נבחרו בני קהת לשאת את הארון וכלי הקדש שהם האיברים הפנימים הקדומים לפי מעלתם". מסיבה זו כתבה התורה 'נשא', ולא כתבה 'פקוד', משום שהם ראויים לנשיאת ראש מתוך יתר בני לוי.

(מתוך סדרת 'תורתך שאנתי')

ואלה תולדות אהרן ומשה (ג, א)

אם נכתב 'תולדות אהרן ומשה', מדוע נמנו רק בני אהרן ולא בני משה?

רש"י: המילים 'תולדות משה' מוסבות על בני אהרן, שנקראו כך משום שמושה לימד אותם תורה, וכל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילד אותו.

בכור שור: התורה מונה תחילה את בני אהרון, שהיו כהנים, ולאחר מכן את משה ושאר הלויים. הגדרת "משפחת העמרמי" מתייחסת למשה ולבניו, שהרי לא היו לעמרם בנים אחרים, פרט למשה ולאהרון. בני אהרון כבר נמנו בפני עצמם כפי שכתוב "ויבדל אהרון [להקדישו] קדש קדשים", ובני משה לא נבדלו משאר הלויים.

כלי יקר: כתוב (דברים ט', כ') "ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו", השמדה זה כילוי בניו (עיין בפירוש רש"י שם), והועילה תפילתו של משה לחצאים. כלומר משה הציל בתפילתו את שני בני אהרון, ודומה שכביכול הוא ילדם ונעשו תולדותיו, ביום שאמר לו הקב"ה בהר סיני: "לך רד..." (שמות ל"ב, ז).

אברהם

שאלות מההגדה של פסח - כי ישאלך

סיפור של שבת

כשגדול הדור מוחה את דמעתו של ילד שרק רצה לשחק...

היה זה ביום רגיל ושגרת. גדול הדור, הגאון רבי משה פינשטיין מגיע כדרכו לשיבת 'תפארת ירושלים' שבראשה עמד בשעת צהריים מוקדמת, ומיד במסדרון הכניסה שם לב לילד קטן כבן שמונה, עומד נבוך ומבולבל על יד הטלפון הציבורי. רבי משה עצר את צעדיו, ועצר על יד הילד. הניח יד רכה על כתפו ושאל בנועם: 'ילד, מה שמך?'

'פיליפ'. ענה הילד קצרות.

'הנך זקוק לעזרה? מדוע אתה עומד כאן נבוך ותוהה? הוסיף רבי משה לשאול.

הילד גמגם קלות והשיב: 'אני... הייתי זקוק לאסימון... כלומר, הייתי צריך להתקשר להוריי, והיה לי אסימון לטלפון הציבורי. אך עד שהגעתי לטלפון, אני מפשפש בכיסים ואינני מוצא את האסימון...'

ענה הילד במבוכת מה. היו אלה ימים שכדי להתקשר מטלפון ציבורי, נזקקו למטבע ייחודי, אסימון.

'חכה רגע', אומר רבי משה, 'אני כבר מביא לך אסימון. חכה לי כאן כמה דקות, טוב?' אומר רבי משה.

וכהרף עין, נראה גדול הדור, מנהיג יהדות ארצות הברית, מי שיבול מבורך של כמה וכמה כרכי 'אגרות משה' כבר נכתבו בקולמוסו, רץ במעלה המדרגות אך לא ממחר למקומו במזרח בית המדרש, אלא מתחיל להתרוצץ, מבקש לרכוש אסימון...

לא בקלות מצא רבי משה אסימון. למרות רצונם הכנה לסייע, רוב תלמידי הישיבה לא החזיקו כזה בכיסם באותם ימים. אם היה

מישהו זקוק לאסימון - היה הולך ורוכש אסימון, מדבר בטלפון וזהו. בתום מאמץ לא קל ומרדף לא קצר מצא רבי משה אסימון, ושם פעמיו בחזרה אל פיליפ, הממתין על יד הטלפון הציבורי...

אך כשהגיע לפיליפ, נשבר לבו בקרבנו. הילד עמד ובכה בכי תמרורים! 'מה קרה פיליפ? חשבת ששכחתי ממך? הנה, מצאתי לך אסימון', מחייך רבי משה, ומוציא את האסימון מכיסו...

'לא', העווה הילד את פניו, 'אינני זקוק לאסימון כבר. הוא הגיע מאוחר מדי...' קונן בדמעות...

'מדוע?' שואל רבי משה, ומתכופף לגובהו של פיליפ בן השמונה. 'הנה, קח את האסימון ותוכל להתקשר להוריך...' כמעט 'מתחנן' רבי משה...

'אין לי מה להתקשר אליהם יותר' הוקע הילד ברגליו, 'מאוחר מדי! רציתי להתקשר להוריי, לספר להם שמצאתי כאן חבר, את דייד, ואני רוצה להישאר לשחק איתו ואז אאחר הביתה. עד שהגיע האסימון כבר מצא דייד חברים אחרים לשחק איתם, ואני כבר יכול לחזור הביתה' התייפח בבכי...

'לא נורא, צדיק, אל תבכה', אומר רבי משה ברכות. 'הנה, קח את האסימון, התקשר הביתה והודיע להוריך שאתה מאחר.

אחר כך נלך ביחד לחפש את דייד, ובוודאי הוא ישמח לשוב ולשחק איתך', מציע רבי משה.

לשמחתו לא היה גבול, כשהבחין שפיליפ מתרצה... רבי משה תוחב את האסימון בטלפון, והילד מחייג את המספר. מודיע להוריו על האיחור, ואמו מסיימת את השיחה ב'תינה פיליפ', שעה שאין

לה שמץ של מושג מי נתן לבנה את האסימון, וכי גדול הדור עומד על ידו באותה עת, ממתין לסיימה של השיחה...

'עכשיו', אומר רבי משה בחיור מאושר, 'הבה נלך לחפש את דייד'. בפשטות שאין מילים לתארה הוא נוטל את ידו של פיליפ, ויחדיו הם יוצאים מבני הישיבה, ענק הרוח וילד בן שמונה, צועדים יד ביד...

רבי משה מבחין בחבורה של ילדים משחקים, ושואל את פיליפ: 'אתה רואה כאן את דייד?'

הילד סוקר את ילדי החבורה, ומניע ראשו אנה ואנה לשלילה. 'לא, דייד לא פה', הוא אומר מאוכזב.

'לא נורא', אומר רבי משה, 'נמשיך לחפש.

בעזרת השם עוד נמצא אותו... וגאון הגאונים מוותר על עיון בסוגיא חמורה, מתפשר על הקפדתו בשמירת זמני הסדרים, זונח את סדר יומו העמוס לעיפה, ו...ממשיך לשוטט ברחובות מנהטן, יד ביד עם פיליפ הקטן...

הילד סוקר עוד חבורות משחקים, ומרבה להתאכזב. דייד לא נמצא בהן. רבי משה לא זונח אותו לאורך כל החיפושים, ותר יחד עמו אחרי קבוצות ילדים נוספות...

לפתע אורו עיניו של פיליפ. 'הנה, הנה דייד!' קרא בשמחה, אך מיד השתנה טון דיבורו לעצוב וכאוב - 'אבל הוא כבר מצא לעצמו חבר אחר לשחק איתו, שב הילד לקונן...

רבי משה לא נרתע, וניגש לדייד ולחברו. שני הילדים נבהלו קמעא כשראו את גדול הדור קרב לעברם, ועוד קורא אחד מהם בשמו: 'אמרו נא, מי משניכם הוא דייד?'

'אני' השיב אחד מהם, מסמיק עד תנוכי אוזניו... 'זמה שמו של חברך?' הוסיף רבי משה ושאל. 'מוריץ' השיב דייד במבוכה.

'יפה מאוד', אומר רבי משה, ומחייך חיור רחב. כעת, יורד גדול הדור מארבע אמות של הלכה, היישר לעולמם של משחקי הילדים... 'אמור נא מוריץ, האם תסכים לשחק בשלישיה, אתה דייד ופיליפ?'

'כן', הנהן מוריץ בראשו. עתה ממחר רבי משה 'לתפור' את קצוות העסקה. 'דייד יקירי', אומר רבי משה במתיקות, 'אני יודע שחייכית לפיליפ הרבה זמן, המתנת לו בסבלנות ראויה לשבח. אבל האמת, הוא לא היה אשם בכלל שהתעכב מלבוא לשחק איתך...

'הרי בוודאי תסכים כי היה עליו להודיע להוריו על האיחור, ולשם כך הוא היה זקוק לאסימון. הוא לא אשם שאני קצת מבוגר, ולקח לי הרבה זמן להשיג אסימון... אני אשם בכך, דייד. אל תכעס על פיליפ, הוא היה בסדר, אני לא הייתי בסדר... אתה מסכים לצרף גם אותו למשחק ותשחקו שלושתכם ביחד?'

קיבל דייד את 'התנצלותו' של רבי משה, וסלח לפיליפ על האיחור. ולא עלה רבי משה חזרה להיכל הישיבה, עד שבדק שוב ושוב כי המשחק מתנהל כהלכה, להנאתם של שלושת הילדים...

...

אם היה רבי משה דמות מופת בתורה, על אחת כמה וכמה שהיה דמות מופת בענוהו - כי אם גדול הדור מסוגל לנהוג בכזו פשטות, להיות כה שפל רוח בעיני עצמו, לנהוג בכזו סבלנות נדירה מול ילד רך - הרי עבורנו הדברים קל וחומר...

(מקור: מעמו וראו, ועלון מוסדות אור דוד בשם הגר"א קובלסקי)

הוא לא אשם שאני קצת מבוגר, ולקח לי הרבה זמן להשיג אסימון... ותשחקו שלושתכם יחד?

פסוק לי פסוק

ני רק ע"י "שאלות ותשובות" - יתחקו הדברים בלב השומע (תפארת ישראל אבות, ו, 1)

0795-100-200

התקשרו לנו
'מה אהבת'

הגרלות יוקרתיות
מחנות לנעם מדי שבוע

עונים חזקים

מקרא

- מאיזה גיל נמנו בני ישראל (א, ג)
 - מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְיַמְעֵלָה
 - מִבֶּן חֲדָשׁ וְיַמְעֵלָה תִּפְקְדֵם
 - מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיַמְעֵלָה
- מי חנה יחד עם יששכר? (ב, ג-ה)
 - זבולון ויהודה
 - ראובן ואשר
 - זבולון ואפרים
- נשיא לבני נפתלי (א, טו)
 - נְתַנְאֵל בֶּן צוּעֵר
 - אֲבִיָּדָן בֶּן גְּדֵעִי
 - אֲחִירָע בֶּן עֵינָן

תרגום אונקלוס

- ואתה "הפקד" את הלויים (א, נ)
 - תִּמְנָה אותם לתפקיד
 - תספור אותם
 - צוה אותם שיספרו את בני ישראל
- 'הורידו' את פרוכת המסך (ד, ה)
 - ויפרקו
 - ויסירו
 - ויקפלו
- 'אש זרה' תרגומו (ג, ד)
 - נִפְרָא נִכְרְאָה
 - אֲשֶׁתָא נִכְרְיָתָא
 - רוּגְזָא

רש"י

- מתי היה המנין המופיע בפרשה? (א, א)
 - באחד בניסן
 - באחד באייר
 - באחד בסיון
- מהו משמעות לשון "משמרת"? (ג, ז)
 - כל מיני שהאדם ממונה עליו ומוטל עליו לעשותו, קרוי משמרת
 - בלשון מקרא - לשון מינוי ושררה, ובלשון משנה - לשון שמירה
 - בלשון מקרא - לשון שמירה, ובלשון משנה - לשון מינוי ושררה
- 'קדמה' פירושו? (ב, ב)
 - רוח צפונית
 - רוח מזרחית
 - רוח מערבית

רמב"ן

- היכן היה מניינם? (א, א)
 - במדבר סיני
 - בערבות מואב
 - שתי דעות ברמב"ן
- מה פרוש ענין "פקידה" בכל מקום? (א, ב)
 - מלשון ספירה
 - מלשון זכרון והשגחה וגם "פקדון" משמעותו כן
 - מלשון גאולה כמה "פקד יפקוד"
- האם סיים משה מנינם ביום אחד? (ג, יח)
 - מיד כשנצטוו החל למנותם ונשלם המנין ביום אחד
 - לא נשלם המנין ביום אחד
 - בדרך גס מנה את כולם בשעה אחת

אור החיים

- האם הוצרכו לטרוח במציאת ייחוסיהם? (א, יד)
 - כל אחד היה לו ייחוסו אצלו בלא טורח הראיה והעדויות
 - רק בני שבט לוי היה ייחוסם קל וידוע
 - אין הכרע בזה בדברי רבנו
- מה יותר לשון כבוד? (ג, ד)
 - לעבוד עבודה
 - לעבודת מלאכה
 - לעשות מלאכה
- מדוע נחשבו בניו של אהרן כתולדות משה (ג, א)
 - כל המלמד בן חברו תורה - כאילו ילדו
 - כיון שמשה התפלל בעד אביהם וחיו בזכות תפלתו
 - לומר לך ששקולים כאחד היו

תורתך שעשעתי חידושים ושאלות

- אותם לתפקיד ימנה, ובנפרד גם יספור אותם וימנה. לא בכללות כולם, אלא כמו לגיון של מלך לבדם.
- אביהם דיבר עמהם בלשון פנים אל פנים, ולפיכך זכו להיות הם ראשי דגלים. וסימנך: אדי"ר במרום וגם בשבטים. 3
- במנין השני - לא ספר, במנין השלישי - לא נספר. ובמנין הלגיון - הזכר ראשון.
- סביב לאהל מועד יחנו, מרחוק מסוים ישכנו. בפסוק עצמו הדבר נרמז, אם תחילת תיבותיו תאחז.
- חכם לב יקח מצוות - זה האח השלישי, וסימנך: "מחלי מושי" (ג, כ).
- פסוקו פותח ומסיים בארבע, ולרוב התמדתו ושקידתו גם סבו הקדימו בארבע, ולפיכך זכה שהקדימוהו בארבעה, שסימנם: שקד"ן.
- יוצא דופן כי היה ברוך מבנות, ולכן כתבוהו בצורה שונה בבואו להימנות
- אם אין אדם משים עצמו כמדבר, אינו יכול לידע תורה ומצוות, כי דרשינן 'סמוכים' בין החומשים והפרשיות
- שאלות בקיאות וידע: א. הכי מעט היו; ב. הכי הרבה היו; ג. כמה בכורות ליום היו; ד. היכן מצאנו שומר בן חודש?
- לומדים תרגום, מהו הפסוק שזהו תרגומו: ויתנן יתה וית כל מנהא לחופא דמשך סגנא ויתנן על אריחא

